

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХІХ, БРОЙ 18

СОФИЯ, 16-30 СЕПТЕМВРИ 2018 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

XX Седмица на православната книга

- Обзор на Седмицата на православната книга – Варна'2018
- Патриаршеско приветствие
- Интервю с Варненския и Великопреславски митрополит Йоан

стр. 1, 4-6

Юбилей

- 1125 години от Преславския църковно-народен събор *стр. 1-3*
- 140 години от рождението на екзарх Стефан *стр. 7*

Пътеписи от св. места

Поклонение до гръцките острови в Йонийско море

стр. 8

Патриаршеско и синодално послание

по повод 1125-годишнината от Преславския църковно-народен събор

Взлюбени в Господа чеда на светата ни Църква,

След като през лятото на настоящата 2018 г. светата Българска патриаршия отбеляза 1000-годишнината от учредяването на Охридската българска архиепископия, днес фокусираме вниманието си върху още една бележита годишнина от историята на родната ни Православна църква – 1125 години от свикването и провеждането на Първия български църковно-народен събор в древния и славен Велики Преслав.

За всички нас паметта за това велико събитие от църковната ни история е важен и неотменим елемент от нашата народностна и християнска историческа памет, тъй като след Покръстването от есента на 865 г. и учредяването на нашата първа българска архиепископия през 870 г. съборът от 893 г. е третото най-важно събитие в християнския живот на православния ни народ. Събитието, което е значимо и основополагащо за цялата по-нататъшна история на родното ни християнство и на Православната ни Църква.

На Преславския събор Йерархията на Българската църква, заедно с тогавашното държавно ръководство и целия ни народ, възприемат принципи и решения, които и до днес продължават да определят фундаментите на църковния живот у нас, превръщайки Православната ни църква в истинска духовна майка-кърмилница и вярна наставница на народа ни – такава, каквато я бе пожелал още владетелят-покръстител св. Борис-Михаил. Определяйки българския език за официален богослужебен език на Българската църква, Преславският събор от 893 г. оделотворява на практика целия дълбок смисъл на свящото дело и заветите на светите равноапостолни братя Константин-Кирил и Методий, и представлява достойно продължение и печат на техния титаничен духовен и родолобив подвиг.

Без решенията на Преславския събор, и най-вече без решението за утвърждаване на родния ни български език като официален език на светата ни Православна църква, тя нямаше да има възможността да изпълни докрай богозаповяданата си мисия – да се превърне в онзи спояващ фактор, утвърдил църковното и народното ни самосъзнание. Без това толкова важно решение никога не би станало възможно да се отвори пътят за

На стр. 2

Юбилейна XX Седмица на православната книга (10 - 14.09) Варна'2018 г.

1125 години от Преславския събор

Юбилейното 20-о издание на Седмицата на православната книга е посветено на 1125-годишнината от Преславския събор, който е първият църковно-народен събор на новоучредената Българска църква.

По повод знаменателността на историческото събитие за нашата Православна църква, приоритет на тазгодишния юбилейен форум са именно изданията в родната ни Църква. Изданията на отделните епархии и митрополии, на Св. Синод на БПЦ-БП, на издателствата, които винаги присъстват със свои книги на православна тематика.

Представянцията се провежда в продължение на четири дни от 18 ч. в зала „Пленарна“ на Община Варна.

✓ ПЪРВИ ДЕН

В изпълнената от духовенство и миряни зала 20-ата Седмица на православната книга започна с пеене тропара на Петдесетница: *Благословен си, Христе, Боже наш, Който показва рибарите премъдри, като им прати Светия Дух, и чрез тях улови света. Человеколюбче, слава на Тебе!*

Негово Високопреосвещенство Варненски и Великопреславски митрополит Йоан откри юбилейното издание с приветствени думи към всички участници. Той подчерта замисъла на организатори-

те, че с цел да бъде православната книга оценена като същност и важност, тя единствено ще е и предметът на юбилейното издание. Поради което и тазгодишният форум е по-събран от предходните, с не много присъствие на чуждестранни гости, но ще е устремен към тържественото отбелязване в края на седмицата на Събора в Преслав през 893 г.

Във встъпителното си слово високопреосвещеният домакин отбеляза, че благодарение на решенията на Преславския събор Църквата ни получава възможността да проповядва Христовото евангелие и да разпръсва лъчите на Христовата светлина на разбираем за своите чеда език, а християнството се утвърждава окончателно като осъзната вероизповед и цялостен светоглед на нашия народ, веднъж и завинаги измествайки старите езически вявания.

На стр. 4

Патриаршеско и синодално послание

От стр. 1

величавото дело на „първия епископ на български език“ – Охридския светец и чудотворец Климент, и всички негови прославени сподвижници и ученици, никога не биха били възможни и първите български книжовни школи в Преслав и Охрид, благодарение на чиято богата, разностранна и многоплодна дейност не само християнството се утвърждава като вяра на българския народ, но и средновековна България се превръща в люлка на славянската православна духовност, просвета и култура.

Дълбоко символно и определящо значение има и друго решение на Преславския събор – решението за преместване на тогавашната ни столица от Плиска в Преслав и за превръщането на този град в нов, не само държавен, но и духовен и църковен център на навлизащата с въззарването на Великия Си-

меон в своя истински Златен век наша средновековна държава. Решение, което е не само административен акт на тогавашното ни държавно и църковно ръководство, но и което дава израз на окончателното скъсване на новоредения в кръщелния купел народ на българите с някогашното му тъмно езическо минало и трайното му навлизане в новия и светъл християнски период от историческото му битие, който продължава и днес.

Не на последно място, фундаментално значение има и фактът, че с провеждането и решението на Преславския събор е пресечен и опитът за промяна на избора и поет от Покръстителю свети княз Борис I Михаил път на народа и държавата ни, който, както свидетелстват изворите, предприема неговият първороден син и пръв негов наследник на вече огрения от Христовата светлина български владетелски трон.

Патриаршеско слово на Молебена в чест на 1125-годишнината от Преславския събор

Ваши Високопреосвещенства и Преосвещенства,
Уважаеми представители на българската държавност,

Боголюбиви отци,
Обични в Господа братя и сестри,

С благоговееен трепет пред Бога отслужихме в този тържествен ден последованието и на Благодарствения молебен, в който горещо се помолжихме на Всеподателя на всички блага за светата ни Православна църква и за обичната ни Родина, изпросвайки Неговата велика милост за всички нас. Нека единството, което показваме днес, събрани заедно, за да отбележим самото начало на събор-

Братя и сестри,

Чествайки с подобаващата тържественост днес 1125-годишнината от Преславския църковно-народен събор, ние не само свидетелстваме за нашата историческа памет и за славното минало на нашата Църква и държава, но и за пореден път черпим вдъхновение за още по-усърдна работа, в продължение на делото на нашите велики предшественици, оставили ни непреходен пример и образец за подражание, които и днес Всевишният Бог и Неговата Църква ни призовават вярно да следваме, като нито за миг не се отклоняваме от избора от тях спасителен път, по който светлата им памет и техните завети към нас ни задължават да вървим.

Днес страната и народът ни са органична част не само от семейството на светото и спасително Православие, което нашите славни и велики предшественици ни завещаха, но и достоен член на съвременния културен свят, в който с присъствието си и с нашето дивно и богато духовно и културно наследство всички ние сме призвани отново и отново да свидетелстваме за светото Православие. Такава е волята Божия за нашия народ, такава е и волята на онези, които преди повече от хилядолетие полагаха основите на българската християнска държава, превръщайки я в истинска Държава на просветата и светилник за целия славянски род.

Нека Всемилостивият Бог никога не отнема Своето благоволение от православния ни народ и неговата света Църква, но с божествената Си благодат да ни утвърждава неизменно в спасителния път и подвиг на вярата и в живота според тази вяра, която Неговият Единороден Син донесе на земята, за да ни приобщи към Царството Небесно и Дома на Отца, да възстанови нашето богосиновство и да ни дарува Своето спасение и вечен живот – живот, който, както Сам Той свидетелства, е живот „в изобилие“ (Йоан. 10:10).

Божията любов и Неговата велика милост да бъдат с всички нас!

Честита и благословена годишнина!

*Следват подписите на
Председателя и членовете
на Св. Синод*

ния живот на Православната ни църква, бъде наш водещ принцип и занаят, защото само чрез съборното единство на Църквата и народа държавата ни е просперирала през вековете, утвърждавайки се върху здравето Христово учение.

Да пребъде през столетията паметта за Преславския събор, да пребъде и светата ни Православна църква, утвърдила се на този събор като духовна майка – кърмилница на православния ни народ, каквато тя остава и до днес!

Божията любов и Неговата велика милост, и общението в Светия Дух да бъдат с всички нас!

Честит празник и честита 1125-годишнина от Преславския събор!

ТЪРЖЕСТВЕНИ БОГОСЛУЖЕНИЯ

1125-годишнината от Преславския църковно-народен събор

Българската православна църква тържествено отбеляза 1125-годишнината от Преславския църковно-народен събор, състоял се през 893 г. Празненствата се състояха в пределите на Варненската и Великопреславска епархия и бяха оглавени от Негово Светейшество Българския патриарх Неофит и членове на Св. Синод на БПЦ-БП.

В неделя ден, 16 септември, във варненския катедрален храм „Успение Богородично“ бе отслужена Божествена света Литургия, в която молитвено участие взе Негово Светейшество патриарх Неофит. Преди началото на тържествената литургия Негово Светейшество бе посрещнат от Представителния духов оркестър на Военноморските сили.

Богослужението бе возглавено от Негово Високопреосвещенство Варненски и Великопреславски митрополит Йоан в съслужение с Техни Високопреосвещенства Велико-

представител на Руския патриарх у нас, варненски духовници и дякони.

На богослужението присъстваха и областният управител на Варна г-н Стоян Пасев, кметът на града г-н Иван Портних и командирът на Военноморските сили контраадмирал Митко Петев.

Песнопенията бяха изпълнени от хористите към митрополитската катедрала и храм „Св. Атанасий“, които специално за случая бяха ръководени от ик. Кирил Попов.

По време на причастния канон епископ Герасим прочете Патриаршеското и синодално послание по повод тържествената годишнина.

В края на Божествената св. Литургия Негово Светейшество се обърна към архиепископа на Варненската и Великопреславска епархия с приветствено слово. (Цялото слово може да прочетете на стр. 3).

Негово Светейшество подари на митрополит Йоан панаяга в знак на признателност за подготовката и организацията по повод бележитата годишнина.

От своя страна митрополит Йоан благодари за оказаната чест – Негово Светейшество и архиепископ от Св. Синод на БПЦ, епископи и духовници да съучастват в духовната радост при отбелязването на голямата годишнина. Той отбеляза още важността на Преславския събор, тъй като на него е „утвърден българският език като богослужбен, за да може спасителните истини на Божието слово, на све-

щената химнография на Църквата и на богатата съкровищница на светоотеческите творения да достигнат до просветения ни народ на разбираем за него език“. Митрополит Йоан припомни и започналата дейност по въпроса за евентуална канонизация на епископ Константин Преславски.

След тържествената съборна св. Литургия в Дворцовата базилика (в Националния историко-археологически резерват „Велики Преслав“), където преди 1125 г. се е състоял паметният за историята на Българската църква Преславски църковно-народен събор, бе отслужен благодарствен молебен.

Молебенът бе възглавен от Негово Светейшество Българския патриарх Неофит, който произнесе кратко поздравително слово (виж по-долу).

Със слово се обърна и кметът на гр. Велики Преслав Александър Гочев, който каза: „Тук, 1125 години по-късно, блясъкът остава. А това, че в онези времена, в IX и X век, сме имали граници на три морета, може да се забрави от мнозина. Но, че България е имала Преславските царе Симеон и Петър и че предвестникът на европейския Ренесанс – Златният век на българската просвета и култура, на истинската култура, се е зародил тук, на Преславска земя, трябва да се помни от всеки и от всички, които се наричат българи и християни. Да помним, че когато държавата и Църквата вървят рамо до рамо, успехите и обединението на нацията винаги са били големи. Честита годишнина и Бог да е с нас!“

В края на тържественото моление митрополит Йоан се обърна с благодарствени думи към Негово Светейшество патриарх Неофит и архиепископа на БПЦ-БП: „Тук, на това древно място, отбелязваме заедно едно епохално събитие от историята на нашата Църква и на народа ни, превръщайки българската държава в истинска Държава на духа, която да пребъде. Честит и благословен празник на всички! Бог да милва и пази България!“

Молебенът завърши с многолетствие.

**Ангел
КАРАДАКОВ**

† НЕОФИТ, Патриарх Български

Днес Велики Преслав отново ни събира

Ваши Високопреосвещенства и Преосвещенства,

Уважаеми представители на българската държавност,

Боголюбиви отци, Обични в Господа братя и сестри,

Паметта за изключително събитие от нашата история ни събира днес, за да се върнем заедно назад във вековете и с благодарност към Всевъшний Бог молитвено да си спомним още веднъж за първостроителите на българската християнска държава. За онези титани на духа, благодарение на които заедно с евангелиста можем и ние да кажем, че за народа ни, „който седеше в мрак... изгря светлина“ (Мат. 4:16). Светлината на познанието, която „просветява всеки човек, идващ на света“ (Йоан. 1:9).

Днес Велики Преслав отново ни събира от различни краища на благословената ни Родина, за да сведем чела и да се преклоним пред богомъдрите наши предци – велики държавници и духовници, благодарение на които и сега – в третото хилядолетие от спасителното Боговъплъщение – продължава да я има нашата обична Майка и Родина България. Благодарение на които тя и днес е жива, пребъдвайки през столетията като Държава на Духа, отдаваща своя уникален принос към европейската и световната духовност и култура. Принос, който тя дължи на първо място на своята православна вяра, която в далечната 893 г. във Великия Преслав бе утвърдена ка-

то спасителна вероизповед на формирация се славяно-български народ.

Всесърдечно благодаря на всички домацини и организатори на това тържествено честване годишнината от Първия събор на светата ни Църква, като молитвам и отечески благопожелавам на всички крепко здраве, благодатни сили и всяко благо от Господа, а на Църквата и Родината ни – още по-големи успехи, в изпълнение на заветите на нашите велики отци и предци, строители на Православната ни църква и на православната българска държава.

Издавам благодарност от мое име и от името на Св. Синод към Високопреосвещения наш събрат Варненския и Великопреславския митрополит Йоан за инициативата за провеждане на настоящите тържества в богодаруваната мурепархия, в пределите на която се намира първопрестолният за българските патриарси Велик и богоспасяем град Преслав.

Бог на мира и любовта и общението в Светия Дух да бъдат с всички нас! Честита и благословена годишнина!

† IN MEMORIAM

Една година от кончината на Видинския митрополит Дометриан

Една година от блажената кончина на Видинския митрополит Дометриан бе отбелязана на 15 септември в митрополитския храм „Св. Николай“ във Видин.

Високопреосвещеният Ловчански митрополит Гавриил възглави заупокойната св. Литургия, а Видинския митрополит Даниил възглави панихидата в памет на блаженопочившия митрополит Дометриан. В заупокойното богослужение съслужиха и Негово Високопреосвещенство Русенски митрополит Наум, Техни Преосвещенства Адрианополюски епископ Евлогий, игумен на Рилската св. обител, Велички епископ Сионий, игумен на Троянската св. обител, Главинишки епископ Йоан и архим. Самуил, игумен на Бачковската св. обител. Представителите на Руския и на Румънския патриарх също взеха молитвено участие в богослужението.

„Всеки един от вас има много спомени, които пазят от него. Ние не можем да не отдадем дължимото на дядо

Дометриан. Много са нещата, за които поменаваме дядо Дометриан с благодарност, с молитвата Господ да бъде тъй неосъдителен към него, както той се отнасяше с всеки човек и предразполагаше всекиго да върши добро“, каза Видинският митрополит Даниил и припомни житейския и духовен път на митрополит Дометриан.

Паметна плоча бе поставена на гроба на блаженопочившия митрополит. Там бе отслужена и кратка заупокойна молитва. Раздадени бяха нафара и коливо.

Бог да прости митрополит Дометриан! Вечна и блажена да бъде паметта му!

Видинска митрополия

ХРОНИКА

От България

Тържествени богослужения за празника на град София

На 17 септември – деня, когато Църквата чества св. София и нейните св. дъщери Вяра, Надежда и Любов – столицата тържествено отбелязва своя празник.

Празничният ден започна с тържествена архиерейска св. Литургия в старинния столичен храм „Света София“.

Храмът, който е една от най-старите базилики у нас и по света, и е сред най-големите забележителности на София (заради археологическите открития, които съдържат 18 века история, събрани на едно място), и тази година събра стотици вярващи, които пожелаха с молитва да почетат светиците – майка София и трите ѝ дъщери, избрали да бъдат Христови невести.

От рано сутринта богомолният народ прииждаше към храма, от където, поръсени със светена вода и помазани с осветен елей при хоровите свещеници, се отправяха към работните си места. А тези, които имаха възможност, намираха „своето си място“ в църквата и очакваха празничната литургия.

С благословието на Негово Светейшество Българския патриарх Неофит тържествената богослужба бе предствоявана от Техни Преосвещенства Мелнишки еп. Герасим, гл. секретар на Св. Синод, и Белоградчишки еп. Поликарп, викарий на Софийския митрополит. Заедно с епископите край св. Трапеза застанаха архимандрит Василий, протосингел на Софийския митрополия, ставр. ик. Ангел Ангелов – председател на храма, предстоятели на столични храмове, софийски свещенослужители и двама дякони – митрополитският протодякон Иван Петков и йеродякон Вартоломей. Сред слушачите духовници бе представителят на Румънската патриаршия – ставр. ик. Нелуц Опря.

На празничното богослужение присъстваха представители на Столична община и районни кметове, деканът на Богословския факултет на СУ проф. д-р Александър Омарчевски, зам.-деканите доц. д-р Павел Павлов и доц. д-р Димо Пенков, преподавателите проф. д-р Божидар Андонов, доц. д-р Иван Иванов и доц. д-р Костадин Нушев, представители на държавни и обществени сдружения и множество миряни.

По традиция в този ден много ученици посещават древния храм, водени от родолюбиви преподавате-

ли. И тази година, въпреки съвпадението на първия учебен ден с празника на София, много ученици дойдоха в храма и получиха благословение за успешна нова учебна година.

С гръмко многолетствието, подето от цялата църква, завърши празничната литургия в старинния столичен храм, след което църковното изпълнение се отправи към площада пред храма, където щеше да бъде издигнато знамето на град София.

На този голям светийски празник отбелязваме и Деня на град София.

Градът е обявен за столица на 3 април 1879 г. по предложение на проф. Марин Дринов. През вековете градът се е наричал Сердика, Сердерикон, Средец и Триадича, а през XIV в. е наречен София – от името на катедралната (тогава) църква „Света София“.

По традиция в този ден се извършва празничен водосвет на площада пред храма и с тържествена церемония се издига знамето на София, на което е изписан девизът на столицата: „Расте, но не старее“.

След като бе отслужена архиерейска св. Литургия в древния храм, софийското духовенство, водено от Негово Преосвещенство Белоградчишки еп. Поликарп, викарий на Софийския митрополит, се отправи в литийно шествие към мястото, определено за празничния водосвет.

На площада пред храма вече жи очакваша голямо множество държавни и официални лица. Сред тях бяха зам.-председателят

на Народното събрание Явор Нотев, депутати от всички парламентарни групи, кметът на столицата Йорданка Фандъкова, министри, депутати, общински съветници и служители, кметове на общини и др.

След като бе приет строеят на почетния караул, съставен от представителни части на българските войски, бе отслужен водосвет, предстояван от Негово Преосвещенство епископ Поликарп, при молитвено участие на Мелнишки еп. Герасим, главен секретар на Св. Синод.

В края на чиноволодованието владиката се обърна към присъстващите с празнично слово, в което им преподаде призива на Негово Светейшество – да пазим нашия столичен град, окриляни от Божията Предъдрост, и с вярата, надеждата и любовта си да бъдем достойни нейни чеда. „Бог да ви умъдрява, да ви дава сили, и както досега, така и занаяпред още по усърдно да се трудите за полза на столицата и нейните жители! Честит и благословен празник!“ – завърши словото си викарият.

С приветствени думи към софиянци се обърна и кметът на столицата Йорданка Фандъкова.

Владиката поръчи със светена вода строените представителни войскове части и знамето на София, след което то бе издигнато с тържествена церемония под звуците на Националния химн. Държавните лица поздравиха епископите и получица благословение и благопожелания.

Весела ИГНАТОВА

Юбилейна XX Седмица на православната книга (10 - 14.09)

Варна'2018 г.

Патриаршеско приветствие

Ваше Високопреосвещенство,

Боголюбиви отци, Уважаеми участници в Седмицата на православната книга,

Новамата църковна година на гонесе и голямата радост – вече двадесет години в първите дни на септември ставаме участници на голямото събитие в духовния живот на родната ни Църква – Седмицата на православната книга. Една ницаиатива на светата Варненска и Великопреславска митрополия, която реализира своята мисия достойно във времето, доказала се в годините на своето съществуване. Седмица, в която ще бъдат представени множество нови издания, засягащи развитието на православното богословие и позициите на Христовото учение в съвременния свят.

През тези двадесет години Вярващият народ, православният ни клир и родната ни обществено-общественост маха възможността да преживят незабравими срещи с видни дейци на съвременните богословски школи, с доблестни свещенослужители, донесли своя опит от многообразието на световното Православие, да се гокоснат го образци на непреходната божествена Премъдрост в множеството творения на светите отци.

Християнството носи в себе си усилие, което ние, Вярващите, трябва постоянно да преодоляваме. Усилие на познанието, чрез което осъзнаваме нашия Бог. Познание на Словото, разкриващо се пред нас в богооткровенията истини. За това толкова важна за нас е православната книга. И колко достойни са трудовете на всички допринесли за реализацията на това дело. В тези години родната ни Църква, благодарение на този форум на богословско познание, се сдоба с много произведения, както на съвременни, изтъкнати световни богослови и писатели, така и с творения от светоотеческото

многовековно наследство.

Ваше Високопреосвещенство,

Двадесет години са възраст на младостта, но и достатъчно време за натрупване на опит, изграждане на силни приятелства и отстояване на вярата – всичко в името на Господа Исуса Христа. Ние ценим Вашите трудове, както и тези на Вашите съработници, за това, че не пожаляхте сили и време, не се озъгнахте пред трудностите и правите всичко, което е във Вашите възможности, за да пребъдва тази седмица на православната книжовност и благовестните словото на Божовечека Христос.

В края на деветдесетте години на XX век бяха положени основите на това събитие от приснопаметния наш събрат и Ваш прешественик Варненския и Великопреславския митрополит Кирил, който ревностно търсеше и ценеше православното богословие. Той направи всичко според силите си, за да съхрани изграденото и да се бъде на този православен форум. След неговото усърдие Вие продължихте това богоугодно дело и ето, Седмицата на православната книга достойно преминува през времето, за да покаже непреходните истини на Христовото учение.

Братски поздравяваме Ваше Високопреосвещенство и всички Ваши сътрудници за трудовете Ви. Поздравяваме и Вашите партньори, всички, които подкрепиха и отбодиха според възможностите си за достолението на тази седмица. Поздравяваме и общинската власт на морската ни столица, с чиято помощ това Събитие стана традиция в живота на богоспасяемата Ви епархия и на красивия град Варна. Желаяме успешно потичане на Двадесетата седмица на православната книга и добър завършек на това тържество на православната духовност.

На добър час!
10. 09. 2018 г.

Интервю с митрополит Йоан за новите издания на Варненска и Великопреславска св. митрополия

– По време на тази Седмица се представя книгата „Посланието на Цариградския патриарх Фотий до българския княз Борис“. Защо Варненската митрополия реши да бъде издадена точно тази книга и какво е значението ѝ днес за българите?

– Поводът за преиздаването на тази книга е свързан с три годишнини – 80 години от смъртта на Варненски и Преславски митрополит Симеон, 100 години от превода и издаването на тази книга, както и 145 години от интронизацията на митрополит Симеон, която честввахме миналата година. Книгата е един много силен труд на митрополит Симеон, при което той прави превод от гръцки език на изключително високо ниво. Той е един от добрите елинисти, да не ка-

жа един от най-добрите на XX век. И тези три годишнини дадох повод още миналата година да направим организация по издаването, за да излезе тази година. Тя е фототипно издание, като целта беше да запазим езика на митрополит Симеон такъв, какъвто е, а от друга страна, да се направи един малък филологически предговор от доц. д-р Светослав Риболов от Богословския факултет към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и наш малък предговор, който пък да насочи всички читатели отново да се припомни това важно събитие, свързано с покръстването на България и Цариградския патриарх свети Фотий, който е изключителна личност за своето време.

– Да припомним и още нещо за митрополит Симеон, който при неговата смърт през 1937 г. е наречен „последния български възрожденец“.

– Той е многопластова личност, енциклопедична. Той се проявява много повече като добър историк и преводач и в своите трудове, които не са малко, и в свои писма, канонически тетрадки и други произведения, някои от които не са издавани. Те свидетелстват, че той е човекът, който безспорно полага основите на образованието и образователната система в България.

Той има активно действие в много пластове, но в началото не е разпознат от варненци. Минават шестдесет години след неговото встъпване в митрополитската длъжност, докато изгражда изключително важния за Варна храм, митрополитския катедрален храм-паметник, в периода от 1879 до 1885-1886 г. Един изключителен човек, който 65 години е митрополит.

– Какви са посланията на книгата „Посланието на Цариградския патриарх Фотий“ и към днешните българи?

– Интересното е това, че чрез тези послания на патриарх Фотий цар Борис I вече няма съмнение не само да избере верния път към светото Православие, но и да извърши този велик акт на светото Кръщение на българския народ, ориентиран към византийската традиция и Православната църква.

Разбира се, поглеждайки назад във времето, виждаме, че свети Фотий е много просветена личност и той много коментира и въпроса за Църквата и държавата. Но това е едно изключително позитивно въздействие за княза и неговия отговор. Отговорите на цар Борис са много важни за утвърждаването на на-

шата вяра и за приемането ѝ. Затова смятам, че този труд е важно да бъде прочетен от всеки българин.

– Варненската митрополия ще представи и още една книга – на големия съвременен богослов и духовник митрополит на Черна гора Амфилохий Радович – по въпроса за основите на православното възпитание. Кои са реално основите на възпитанието, според духовника и въобще?

– Той много детайлно разглежда този въпрос. Книгата е „Въведение в православната философия на възпитанието“ и включва отделни негови студии, издадени по различно време и сега събрани в тази книга. Това е изключително ценен труд, който показва, че бумът в образователната система, както по времето на комунизма, а и по времето на демокрацията, в много отношения е свързан с полагане на образователни основи, но далече от Бога, далече от богочовека Христос.

Всъщност богочовекът Христос е основата, върху която той гради целия свой възглед и цялото свое разбиране за православното възпитание. Именно христологичният възглед за това – всяко действие, което има да извършим по отношение на възпитанието и обучението на нашите млади хора, трябва да бъде свързано с вярата, с разбирането на онова кое е добродетел или не, с методика, която да подсказва на човека неговата дълбока нравствена ориентация, която обществено може да получи единствено и само в Църквата, тъй като Църквата борави с тая терминология.

Много интересен труд. Той е полезен за всички учители, той е полезен за всички родители, той е полезен за всички хора, които се занимават с педагогика, полезен е и за всички, които учат и се учат. И аз мисля, че този труд показва една практика, едно действително разбиране на един голям сръбски богослов, какъвто е митрополит Амфилохий, за това, че всъщност нашето образование трябва да се гради на здрави духовни основи, за да има успех в развитието и живота на човека по-нататък. [...]

– Ще използвам заглавието на една от книгите, които ще бъдат представени тази седмица – „Мисията на Църквата. По стъпките на Христос“ от албанския архиепископ Анастасий, който съгражда Албанската църква от нула, за да Ви попитам каква е мисията на Църквата днес.

– Той набляга много именно на това, на мисионерския дух в светата Църква, евангелизацията сред народа и сред народите. И понеже този човек има голям опит в тази посока – знаете, че той е бил мисионер и в Африка, той е един изключителен духовник, който много години е и професор по История на Църквите, на съвременните Православни църкви. Една много интересна личност и една много интересна книга. И въпреки че някои считат, че албанският епископ е икуменист, и в тази посока някак изпадат в други крайности, аз не приемам това тяхно схващане. Това си е за тях.

Самият автор е уникален човек и личност, един много вдъхновен църковник и църковен писател. И искрено пожелавам на хората, които ще прочетат тая книга, да не се притесняват. Те ще усетят духа на книгата.

Това е един много хубав изказ и много неща са изказани за това, че Христос е сред нас и че ние трябва да чувствваме Неговото присъствие и да можем да го преподадем на хората като усет. Това е много сериозна задача за мисията на Църквата, на мисионерския характер, който ние трябва да носим като духовници, на мисионерство, на мисия сред народа, т.е. Словото и просветителната функция. Но много важно е примерът – един духовник, който е и мисионер в съвременното Източно Православие, в съвременните ни Църкви, да напише подобен труд и ние да можем да го прочетем на български език.

Из интервю на Елеонора ЧОЛАКОВА за радио „Фокус“

140-годишнина от рождението на екзарх Стефан

По решение на Св. Синод на БПЦ-БП, в родното място на българския екзарх Стефан – с. Широка лъка, Смолянско, се състояха тържествата по повод 140-ата годишнина от рождението му.

Заупокойна св. Литургия бе отслужена в храм „Успение на Пресвета Богородица“ от Негово Високопреосвещенство Пловдивски митрополит Николай, в съслужение с Техни Преосвещенства Белградски епископ Поликарп – викарий на Софийския митрополит, и Знеполски епископ Арсений – първи викарий на Пловдивския митрополит, архим. Василий – протосингел на Софийския митрополит, архим. Висарион, свещеници и дякони от Пловдивска епархия.

Негово Светейшество Българският патриарх Неофит, митрополити-членове на Св. Синод и епископи на БПЦ-БП взеха молитвено участие в тържественото богослужение.

На св. Литургия присъстваха областният управител на област Смолян Недялко Славов, областният управител на област Пловдив Здравко Димитров, кметът на Смолян Николай Мелемов, председателят на Общинския съвет – инж. Данчо Киряков, кметът на Девин – Красимир Даскалов, кметът на Чепеларе – Славка Чакърва, кметът на Широка лъка – Васил Седянков, бригаден генерал Явор Матеев, командир на 68-а бригада „Специални сили“, полковник Кацаров – командир на 101-ви алпийски полк, народни представители и десетки миряни.

В края на тържественото богослужение Пловдивският митрополит Николай се обърна със слово за приснопаметния председател на родната ни Църква, припомни живота и делото на видния български първоекзарх екзарх Стефан, като допълни, че един от най-мно-

го потрудили се за Българската православна църква е именно приснопаметният първоекзарх.

Негово Високопреосвещенство подари на патриарх Неофит патриаршески жезъл, като му пожела все така ревностно да се моли и подкрепя родната ни Църква и да я брани от поднебесните духове на злобата.

След архиерейската св. Литургия бе отслужена и панихида за приснопаметния предстоятел.

Заупокойното богослужение бе предстоявано от Негово Светейшество патриарх Неофит при участието на митрополитите Ловчански Гавриил, Варненски и Великопреславски Йоан, Врачански Григорий, Старозагорски Киприан и Видински Даниил, както и епископите Мелнишки Герасим, Велички Сионий, Белградски Поликарп, Знеполски Арсений и Константиийски Яков.

Веднага след заупокойното богослужение в памет на приснопаметния екзарх в центъра на село Широка лъка бяха положени цветя пред бюст-паметника на екзарха.

В словото си Негово Светейшество патриарх Неофит припомни накратко заслугите на екзарх Стефан, като призова да си спомним „за *йерарха, успял да доведе до край дългогодишната борба на светата ни Църква за премахване на достопечалната схизма с църквата-майка в Константинопол и да възстанови благотатното общение с останалите сестри – православни църкви, високо издигайки по този начин нейния международен авторитет и очертавайки пътя към възстановяване на патриаршеското ѝ достоинство.*

Да си спомним за *висшия български йерарх от критичното време на Втората световна война, който с много мъжество и готовност за саможертва, с личния си и обществен авторитет успя да пре-*

дотвори гибелта на десетки хиляди български евреи, определени за депортиране в нацистките лагери на смъртта, записвайки по този начин не само своето име, но и името на светата ни Православна църква със златни букви в историята на човечеството, и показвайки на какво означава православната ни християнска вяра и завещаната ни от нашия Господ и Спасител Исус Христос блажествена любов към всеки човек.

За всички тези и за още много неща от богатия и изпълнен с достойнство живот на приснопаметния Български екзарх Стефан ние си спомняме отново днес, 140 години след неговото рождение, събрани заедно в родното

му място и застанали пред бюст-паметника, издигнат тук през 2003 г., след като малко по-рано той беше удостоен със званието „Праведник на света“ от Израелския мемориален институт „Яд Вашем“ и името му беше вписано завинаги в светия град Йерусалим – на Почетната стена в „Алеята на праведните“.

Накрая патриархът изказа от свое име и от името на Св. Синод признателност „за топлото гостоприемство на всички наши домакини в това дивно кътче от скъпата ни Родина и особено на Негово Високопреосвещенство Пловдивския митрополит Николай, който организира настоящите чествания тук, в Широка лъка, и който по то-

зи начин ни предостави възможността отново да се докоснем до личността на приснопаметния Софийски митрополит и екзарх Български Стефан“. И сподели радостта на всички „от факта, че светата ни Църква в лицето на Пловдивския митрополит стана собственик на дома на екзарх Стефан за спомен на бъдещите поколения. Още веднъж благодарим на Високопреосвещения митрополит Нико-

лай за положените трудове по придобиването на това къпче за Църквата и Родината ни културно наследство!“

По повод отбелязването на годишнината патриарх Неофит подари на Пловдивския митр. Николай портрет на екзарх Стефан, който ще бъде изложен в къщата-музей на блаженопочившия йерарх, която наскоро Пловдивска митрополития придоби.

А. КАРАДАКОВ

Кратка биография

Екзарх Стефан (в света Стоян Попгеоргиев Шоков) е роден на 7 (нов стил 19) септември 1878 г. в с. Широка лъка, Девинско.

Начално образование получава в родното си село, а прогимназиално в с. Орехово, Чепеларско. През 1893 г. е приет в Самоковското богословско училище, което завършва през 1896 г. като отличник и първенец на випуска. Още същата есен започва работа като начален учител в родното си село и в с. Солища, Девинско.

Член е на организираната от Вълчо Сарафов революционен комитет в с. Широка лъка.

През 1900 г. с препоръките на Брегалнишкия епископ Антим (по-късно Великотърновски митрополит) следва в Киевската духовна академия. След завършването си в България постъпва през 1904 г.

като преподавател по философия, българска история и вероучение в Пловдивската мъжка гимназия. В това време следва и през 1906 г. завършва задочно и Школата за запасни офицери в Княжево с чин подпоручик.

Екзарх Йосиф го повиква в Цариград, където става учител в Цариградската духовна семинария (1907-1910). През октомври 1910 г. в българския храм „Св. Стефан“ е постриган в монашество с името Стефан от екзарх Йосиф I. По-късно е ръкоположен в йеродяконски чин от Охридския митрополит Борис и Струмишкия митрополит Герасим, а на 19 октомври е ръкоположен за йеромонах и е назначен за протосингел на Екзархията.

На 8 септември 1911 г. е възведен в архимандритско достоинство от Българския екзарх Йосиф I, като заедно с протосингелската си длъжност става и личен секретар на Екзарха. През есента на 1913 г. архимандрит Стефан е назначен за протосингел на Св. Синод в София.

От м. септември 1915 г. до края на 1919 г. следва философия, първоначално в Женевския университет, където слуша и лекции по омилетика, а после продължава във Фрибургския университет, Швейцария, и се дипломира с научната степен „д-р по философия“. След завръщането си в България в края на 1919 г. отново поема длъжността протосингел на Св. Синод.

На 20 март 1921 г. в столичния катедрален храм „Св. Неделя“ е хиротонисан в епископски сан с титлата

гарските евреи.

В периода от 15 октомври 1944 г. до 21 януари 1945 г. е наместник-председател на Св. Синод.

За избирането на нов екзарх, който да заеме вдовстващия в продължение на тридесет години Български екзархийски престол, на 21. 01. 1945 г. в гр. София се свиква Екзархийски събор. На него за трети Български екзарх е избран Софийският митрополит Стефан.

Месец след този избор Цариградският патриарх Вениамин II отменя наложената на 16 септември 1872 г. схизма над Българската православна църква.

Поради откритото си несъгласие с политиката на комунистическата власт към Българската православна църква и нейното отношение към религията, на 6 септември 1948 г. е принуден да подаде оставка като Български екзарх и тя е приета от Св. Синод. На 24 ноември 1948 г. е интерниран в село Баян, Карповско, където живее до смъртта си. Преставя се в Господа на 14. 05. 1957 г. в гр. Пловдив. Погребан е в съборния храм „Успение Богородично“ на Бачковската св. обител, където по-късно е положен и патриарх Кирил.

Екзарх Стефан е автор на множество слова и богословски трудове, издадени в 26 книги и над 1000 сборни издания на чужди езици, между които „На път за Дамаск“ (1932), „Българската Църква“ (1932), „Същността на пастирското служение“ (1935), „Религия и наука“ (1937) и мн. други.

ПЪТЕПИСИ ОТ СВ. МЕСТА

Гържествена лития с иконата „Св. Богородица Триптити“

Продължение от бр. 16

На празника на св. царе Константин и Елена, 21 май, сме на служба в манастира „Пресвета Богородица Триптити“ в град Егио.

Името на манастира произхожда от пещерния отвор, в който през XV-XVI в. е намерена чудотворна богородична икона. Сега там се издига църквата „Живоприемни източник“, строена през XIX в.. Олтарът е в самата скална пещера, където е била иконата, а в приземния етаж има аязмо с лековита вода.

Църквата е на два етажа и от терасите ѝ, украсени с кичести цветя, се открива живописна гледка към морето.

Местно предание разказва, че при корабкрушение един моряк пламенно се молел на Пресв. Богородица – ако го избави, да ѝ посвети живота си. Рибари го спасили от явна смърт. На брега той видял силна светлина, идваща от скалите, и тръгнал към нея. Видял иконата на Пресвета Богородица скрита в скалата и уведомил властите на Егио. Благодарният моряк основал там мъжки манастир, а недалече от него и женски.

Пресвета Богородица неведнъж спасявала манастира и града от разруха и погром. По време на войната немските бомби падали в морето, като манастирът оставал незасегнат. А при италианската бомбардировка над града се появил пълтен облак, който напълно закрил града и светлата обител.

Храмовият празник на манастира е и официален празник на града и се прави гържествена лития с иконата. Богомолци тогава изкачват на колене 150-те стъпала до църквата.

Посещаваме манастира известен като „Ахранта Пати“ (Пресвещените Страсти Христови), иначе носещ името „Таксиархон“ (Св. Архангели).

Уникалното в него е, че тук се пазят много от светините, свързани с Христовите страдания, които не могат да се срещнат на други места: части от трънения Христов венец; от тръста, с който са удряли Спасителя на човешкия род; гъбата, с която са Му давали да пие осет; частица от Христовата риза, част от светия Кръст Господен и от гвоздеите, с които са Го приковали на Кръста.

Тук се пазят и реликви от св. Йоан Кръстител и мощи на множество светци: св. Йоан Милостиви, св. Артемий, св. Пантелеймон, св. Стефан, св. Арета, св. Неделя, св. ап. Павел, цялата нетленна глава на основателя на манастира св. Леонтий и много други.

Манастирът разполага и с богата библиотека. Намира се на 15 км южно от град Егио, в подножието на планината Клокос, на 550 м надморска височина.

За да стигнем до него, пътуваме по долината на р. Селинунда. После се изкачваме по планинския път, а покрай него се редуват шарени пчелни кошери, строени редици кипариси, маслинови и нарвови градини.

В това изолирано, закътано в скалите, диво и красиво място, в края на XIV в. Леонтий от Монемиасия е

Поклонение до гръцките острови в Йонийско море

основал манастира. Той пристигнал тук от Света Гора. Бил син на Андрея Мамонос, управител на Пелопонес и херцог на Монемиасия, и на Теодора Палеологина. Тома и Димитрий Палеолози били негови чичовци; виждайки неговата добродетелност, те му подигурили нужните пари и редките св. реликви.

Разположен високо сред планината, манастирът през вековете бил неколкратно опожаряван и възстановяван. При разните набези тук били избити 2000 човека. Затова впоследствие той бил построен на по-ниско място, където се намира и до днес.

Манастирът с всички средства помагал в националноосвободителното движение срещу турското робство.

Манастирът „Пречистите Страсти Христови“ и мощехранителницата с трънения венец на Господ

Съборната му църква е кръстокуполна базилика. Празникът на манастира е в деня на Успението на св. Леонтий – 11 декември (†1452 г.), но се празнува и на 8 ноември – в деня на св. Архангели.

Местните хора тук добре знаят как да просят помощ за разрешаване на житейските си проблеми: викат монасите да донесат светините от манастира в селото, почват да се молят заедно и с Божията помощ проблемите им се разрешават.

Ние продължаваме пътуването си към Калаврита. Посещаваме манастира „Мега Спилио“, най-древния манастир в Гърция, датиращ от 362 г. и построен от двама солунски братя – Симеон и Теодор.

„Мега Спилио“ означава „Голямата пещера“ и се намира на височина 735 м в планината Хелмус.

Тук се намира т. нар. „Черна Пресвета Богородица“, икона от две хиляди години. Изработена е от смолести материали като релефно трисантиметрово наплатено изображение от смола и восък.

Намерена е от овчарка на име Ефросиния, която впоследствие се удостоила със святост, пребивавайки в скална пещера с извиращо аязмо.

Манастирът е съграден вътре в скалата. Той е голям, с просторни коридори и притвори. Църквата му е посветена на Успение Богородично, а „Черната икона“ е поставена вдясно на иконостаса, откъм южната стена.

Преданието разказва, че в дъното на пещерата обитавала голяма змия, която никой не смее да доближи. Но от богородичната икона излязъл силен огън, който изгорил змията. Това било и първото чудо на тази древна икона, датираща от апостолски времена.

В приземния етаж на манастира се намира пещерата с аязмото и пресъздаденото с фигури чудо.

Според преданието „Черната икона“ е изработена от св. ап. Лука, който изобразил огледалното изображение на Божията Майка, за да не оскверни светостта ѝ. Затова тя държи Младенеца на коленете си в дясната си ръка. Отдясно на нея е изобразен серафим, а отляво – херувим. Иконата получила личното благословение на Пресв. Богородица, защото когато св. апостоли Андрей и Лука пребивавали в Ахайя, св. Лука оставил иконата на тукашните християни, като я дарил на духовното си чедо Теофил, който по това време бил управител на Ахайя. Тогава иконата била цветна и украсена със злато, но през вековете е горяла много пъти и затова сега е черна. Всеки път ревностни монаси я спасявали от унищожение. Обкичена е с дарове и украшения от благодарни християни.

В манастира се пазят ръката на св. Харалампий и свети мощи на много други светци, поставени в големите витрини.

Другия манастир около Калаврита, който посещаваме, е „Агия Лавра“ – Светата Лавра, построена през 961 г. в планината.

От този манастир е поставено началото на националноосвободителното въстание на Гърция на 25 март 1821 г. Митрополит Германос обявява началото на въстанието под купола на храма. Така цяла Гърция празнува Освобождението си на 25 март – Свето Благовещение. Въстаниците се събират в манастира и ползват хоругвите с Успение Богородично за знаме, това знаме на съзаклятниците се пази в музея на манастира.

Манастирът е основан от монах Евгений, сподвижник на св. Атанасий Атонски – основателя на манастирството в Атон.

Претърпял през годините превратностите и разрушителната сила на събития и хора, манастирът днес пази своите светини. Ръчно написана Божествена Василиева св. литургия от XIV в., свето Евангелие с 1100 диаманта, подарено от руската императрица Екатерина II, две ръчно написани на пергамент Евангелия от XI и XIV в., декрети, кодекси от византийско време.

Тук се покои от 1398 г. всечестната глава на св. Алексей, човек Божий, поставена в златна квадратна мощехранителница, като е подарена на манастира от византийския император Мануил Палеолог. Тук е и главата на св. Филарет Милостиви, в красива златна мощехранителница с кръгла форма.

Възможността да се поклоним на св. Алексей, човек Божий, и на св. Филарет Милостиви за повечето от нас бе благодатна изненада и потвърждение за съпътстващата ни Божия милост.

Свети Алексей, човек Божий, свети Филарет Милостиви, укрепявайте ни във вратата и ни помогнете да ви подражаваме и да жертваме от нашето жалко човешко удобство за служение на Бога и на ближните!

Следва

Нася КИНЕВА

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ – 2019 г.

1 година	30,00 лв.
6 месеца	15,00 лв.
3 месеца	7,50 лв.
ед. цена	0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000, ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/987-56-11 / в. 245
За абонамент: 02/987-56-11 / в. 131
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на Танка Тончева Христова, като се изпизват точният адрес и пощенският код на абоната!
Банкова сметка на Синалодално издателство на БПЦ: УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.